

2 भाटकस्य गृहे स्थातुं शक्नुवन्ति
आपदाप्रभावितजनाः, सर्वकारः
भाटकत्वेन दास्यति
पंचसहस्ररुप्यकाणि

3 क्रीडावार्ताः - इंग्लैंडदेशस्य कृते
संयुक्तरूपेण जेमी स्मिथः तृतीयं
द्रुततमं शतकं कृतवान्

4 "एक पेड माँ के नाम" अस्माकं
मातृभूमिं प्रकृतिं च प्रति अस्माकं
सम्मानं समर्पणं च दर्शयति

सुभाषितम्

न कुलं वृत्तहीनस्य,
प्रमाणमिति मे मतिः।
अन्तेष्वपि हि जातानां,
वृत्तमेव विशिष्यते॥

अर्थात्- कुल से मनुष्य की
पहचान नहीं हो सकती।
मनुष्य की पहचान उसके
सदाचार से होती है, भले ही
वह किसी भी कुल में क्यों न
पैदा हुआ हो।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
[himsanskritvartah](http://himsanskritvartah.com)
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

क्रीडा-अनुशासनस्य,
दृढनिश्चयस्य,
दलभावनायाः च
प्रवर्धनं करोति
राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मः

हिमसंस्कृतवार्ताः - राष्ट्रपतिदासीना
द्रौपदी मुर्मूः नवदेहल्यां डुरण्ड-कप-
प्रतियोगिता-विंशति-पञ्चविंशतिः
इत्यस्य चषकानाम् अनावरणं कृत्वा
ध्वजं प्रदर्शितवती। ततः परं सभां
सम्बोधयता राष्ट्रपतिना उक्तं यत्,
क्रीडा-अनुशासनस्य, दृढनिश्चयस्य,
दलभावनायाः च प्रवर्धनं करोति। सा
प्रोक्तवती यत् क्रीडायां जनान्,
प्रदेशान्, देशान् च संयोजयितुं
अद्वितीयशक्तिः वर्तते। राष्ट्रपतिना
उक्तं यत् भारते, क्रीडा-
राष्ट्रियसमायोजनस्य एकं
शक्तिशालीसाधनं जातम्।

रूस-देशेन अफगानिस्तानस्य
नूतनराजदूतस्य कृते मान्यता
दत्ता, अनेन तालिबान-
सर्वकाराय मान्यताप्रदातृत्वं
प्रथमः देशः अभवत्

हिमसंस्कृतवार्ताः - रूस-देशेन
अफगानिस्तानस्य नूतनराजदूतस्य
कृते मान्यता दत्ता, अनेन तालिबान-
सर्वकाराय मान्यताप्रदातृत्वं प्रथमः
देशः अभवत्। एकस्मिन् वक्तव्ये
रशिया-विदेशमन्त्रालयेन उक्तं यत्
द्वयोः देशयोः मध्ये सम्बन्धविकासस्य
उत्तमाः सम्भावनाः दृष्टाः, अथ
सुरक्षायां, आतङ्कवादविरोधे,
मादकद्रव्यापराधस्य निवारणे च देशः,
काबुलस्य समर्थनं निरन्तरं करिष्यति।
तेन उक्तं यत्, विशेषतः ऊर्जा,
परिवहनं, कृषिः, आधारभूतसंरचना,
इत्यादिकक्षेत्रेषु, महत्त्वपूर्णव्यापार-
आर्थिक अवसराः अपि अत्र दृष्टाः।

प्रधानमन्त्री श्रीनरेन्द्रमोदी त्रिनिदाद टोबैगो-देशे
षष्ठवंशश्रेणिक-भारतीयमूलस्य नागरिकाणां कृते
ओ.सी.आई-कार्ड इत्यस्य घोषणां कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री
श्रीनरेन्द्रमोदी त्रिनिदाद-टोबैगो-देशयोः
षष्ठवंशश्रेणिक-भारतीयमूलस्य
नागरिकाणां कृते ओ.सी.आई-कार्ड इति
भारतीय-विदेशी-नागरिकपत्रस्य घोषणां
कृतवान्, येन ते भारते प्रतिबन्धं विना
निवासं कार्यं च कर्तुं शक्नुवन्ति।
त्रिनिदाद-टोबैगो-देशे एकं कार्यक्रमं
सम्बोधयन् श्रीमोदी भारतीयसमुदायं स्व-
पैतृकभूमौ भ्रमिषु, भारतेन सह-सम्बन्धं
गभीरं कर्तुं च प्रोत्साहितवान्। श्रीमोदी
यूपीआई-इति मुद्राविनिमय-व्यवस्थायाः
स्वीकरणाय प्रथम-कैरिबियन-राष्ट्राय
त्रिनिदाद-टोबैगो-देशाय अभिनन्दनं च
कृतवान्। सः अवदत् यत् यूपीआई-
अनुमोदनं न केवलं त्रिनिदाद-टोबैगो-
देशाय अपितु भारताय अपि लाभप्रदम्
अस्ति।

भारत-अर्जेण्टिना-राष्ट्रयोः
सामरिक सहभागिता-वर्धनस्य
उपायाः अन्वेषिताः भविष्यन्ति-
प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

हिमसंस्कृतवार्ताः - पञ्च-राष्ट्रयात्रायाः
अग्रिमपदे प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी राष्ट्रपतेः
जेवियर मिलेड इत्यस्य आमन्त्रणेन,
अर्जेण्टिनादेशस्य भ्रमणं करिष्यति। इयं च
सप्तपञ्चाशत्-वर्षेषु भारतीयप्रधानमन्त्रित्वेन
अर्जेण्टिनादेशस्य प्रथमा द्विपक्षीययात्रा
भविष्यति। चर्चासु प्रचलित-सहकार्यस्य
समीक्षा भविष्यति, द्वयोः राष्ट्रयोः सामरिक
सहभागिता-वर्धनस्य उपायाः च अन्वेषिताः
भविष्यन्ति। आकाशवाण्या सह
विशेषसंवादे अर्जेण्टिनादेशे भारतस्य
राजदूतः (नियुक्तः) अजनीशकुमारः,
प्रधानमन्त्रिणः भ्रमणकाले चर्चायाः
सम्भाव्यक्षेत्राणां रूपरेखां प्रकाशितवान्

हजयात्रिभ्यः आवेदकेभ्यः
प्रपत्रं पूरयित्वा समय-
सीमायाः आभ्यन्तरे आवेदनं
कर्तुम् अनुरोधं कृतवान्
अल्पसंख्यक-कार्याणां
मन्त्रिणा किरन-रिजिजुः

हिमसंस्कृतवार्ताः - अल्पसंख्यक-
कार्याणां मन्त्रिणा किरन-रिजिजुः इत्यनेन
उक्तं यत् प्रशासनेन एकसप्ताहस्य
आभ्यन्तरे षड्विंशत्यधिक-द्विसहस्रतम-
वर्षस्य हज-आवेदनानां स्वीकारः
आरम्भ्यते। नवदिल्ल्यां हज-
समीक्षपवेशनानन्तरं वार्ताहरैः सह
वार्तालापं कुर्वन् श्रीरिजिजुः सर्वेभ्यः
आवेदकेभ्यः प्रपत्रं पूरयित्वा समय-
सीमायाः आभ्यन्तरे आवेदनं कर्तुम्
अनुरोधं कृतवान्। सः भारतस्य
हजसमितिं निर्दिष्टवान् यत् सः
समयसीमायाः पूर्वं सऊदी
अरबसर्वकारस्य औपचारिकतां
पूर्येदिति।

केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः पुणेनगरस्य राष्ट्रिय-रक्षा-
अकादमी-परिसरस्य महान्-मराठा-योद्धा-पेशवा बाजीराव-
प्रथमः इत्यस्य अश्वारूढप्रतिमायाः अनावरणं कृतवान्

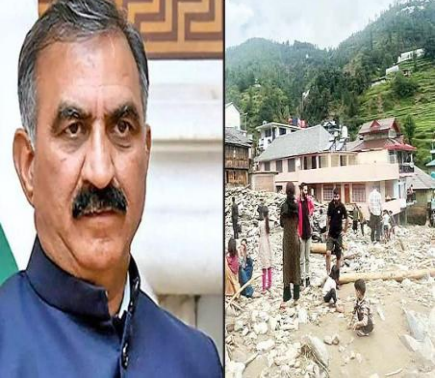

हिमसंस्कृतवार्ताः - केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः पुणेनगरस्य
राष्ट्रिय-रक्षा-अकादमी-परिसरस्य महान्-मराठा-योद्धा-
पेशवा बाजीराव-प्रथमः इत्यस्य अश्वारूढप्रतिमायाः अनावरणं
कृतवान्। अस्मिन् अवसरे प्रवदन् श्रीशाहः बाजीरावस्य
अनुकरणीयं नेतृत्वं राष्ट्रसेवाः च प्रकाशयन् उक्तवान् यत्,
राष्ट्रिय-रक्षा-अकादमी भूसेनायाः, नौसेनायाः, वायुसेनायाः
च भाविनेतृणां प्रशिक्षणक्षेत्रमस्ति, यद्धि बाजीरावस्य प्रतिमायाः कृते सर्वाधिकं
उपयुक्तं स्थानम् अस्ति।

हिमाचलप्रदेशे ऋतुविभागेन राज्यस्य अधिकांशभागेषु
अद्यतः अष्टम-दिनाङ्क-पर्यन्तम् अत्यन्तं प्रचण्डवृष्टेः,
वज्रपातस्य, विद्युत्पातस्य च सञ्ज्ञेतना प्रसारितास्ति

हिमसंस्कृतवार्ताः - हिमाचलप्रदेशे प्रावृट्-वृष्टेः निरन्तरं प्रचलति। ऋतुविभागेन
राज्यस्य अधिकांशभागेषु अद्यतः अष्टम-दिनाङ्क-पर्यन्तम् अत्यन्तं प्रचण्डवृष्टेः,
वज्रपातस्य, विद्युत्पातस्य च सञ्ज्ञेतना प्रसारितास्ति। स्थित्यानुसारम् आगामिचतुर्दिनानां
कृते ऑरेंज अलर्ट इति नारङ्गवर्णीय-संकेतनापि प्रसारितास्ति। राज्यस्य
आपत्कालीनसञ्चालनकेन्द्रस्य अनुसारम् अस्मिन् प्रावृटकाले अद्यावधि ऊनसप्ततिः
जनाः मृताः, सप्तत्रिंशत् जनाः अद्यापि लुप्ताः सन्ति।

भाटकस्य गृहे स्थातुं शक्नुवन्ति आपदाप्रभावितजनाः, सर्वकारः भाटकत्वेन दास्यति पंचसहस्ररुप्यकाणि

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

हिमाचलप्रदेशे भयंकरविपदः कारणात् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः आपदाप्रभावितजनानाम् कृते घोषणां कृतवान् अस्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् यः कोऽपि प्रभावितः भवति सः कुत्रापि भाटकगृहे स्थातुं शक्नोति, यस्य कृते सर्वकारः प्रतिमासं ५ सहस्ररुप्यकाणां भाटकं दास्यति। सः अवदत् यत् शीघ्रमेव आपदाग्रस्तानां जनानां कृते सर्वकारः आश्रयसंकुलं दास्यति, यस्मिन् तेषां गृहस्य क्षतिपूर्तिः अपि दीयते, गृहनिर्माणार्थं च सर्वकारीयभूमिः अपि दीयते। सः अवदत् यत् सर्वकारः पूर्णतया आपदाग्रस्तैः जनैः सह अस्ति, तेषां किमपि अभावः न भविष्यति। अत्र पत्रकारैः सह वार्तालापं कुर्वन् मुख्यमन्त्री अवदत् यत् अधुना एव मानसूनः आरब्धः अस्ति तथा च एतादृशी घोरा आपदा आरम्भे एव आगता। एतावता प्रायः ७०० कोटिरुप्यकाणां हानिः अनुमानिता अस्ति तथा च सम्पूर्णं यन्त्रं आश्रयकार्यं कुर्वन् अस्ति। सः स्वयमेव केचन क्षेत्राणि गतः, ऋतोः निर्मलतां प्राप्य पुनः सर्वाणि क्षेत्राणि प्राप्स्यति। राज्ये अद्यावधि ६९ जनाः प्राणान् त्यक्तवन्तः, ११० जनाः घातिताः, ३७ जनाः अपि अदृश्याः इति मुख्यमन्त्री अवदत्। मार्गाणां, विद्युत्-जलस्य च महती हानिः अभवत्, सम्पूर्णा व्यवस्था तस्य पुनर्स्थापनार्थं प्रवृत्ता अस्ति। ३०० तः अधिकाः मार्गाः निरुद्धाः सन्ति, ७९० पेयजलयोजनाः, ३३२ विद्युत् परिवर्तकाः च पिहिताः सन्ति

आपदि गृहमन्त्रिणाः दूरभाषः कृतः

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् अस्मिन् आपदाकाले केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहस्य दूरभाषः प्राप्तः, यः सम्पूर्णस्थितेः विषये अवगतः अस्ति। केन्द्रीयमन्त्री हिमाचलस्य कृते विशेषवितीयसहायतां दातुं आश्वासनं दत्तवान् अद्यैव केन्द्रसर्वकारः प्रभावितक्षेत्रस्य भ्रमणार्थं केन्द्रीयदलं प्रेषयति। सः अवदत् यत् १४ मेघाः

विस्फोटिताः सन्ति, एतत् किमर्थं भवति इति सर्वकारः अध्ययनं कुर्वन् अस्ति। अमितशाहेन सह अपि एतस्य विषये कथितवान् अस्ति। सः केन्द्रीयमन्त्रीं धन्यवादं दत्त्वा यथाशीघ्रं साहाय्यं याचितवान्। सः अवदत् यत् २०२३ तमे वर्षे १० सहस्रकोटिरुप्यकाणां हानिः अभवत्।

कम्पनीनां अनुभवः नास्ति

प्रश्नस्य उत्तरे मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् अत्र राष्ट्रियराजमार्गप्राधिकरणेन प्रेषितानां कम्पनीनां पर्वतस्य कर्णनस्य अनुभवः नास्ति। एतादृशे सति अतिकर्तनेन अपि क्षतिः भवति, अत्र गुरुयन्त्राणि स्थापितानि सन्ति। सः एतत् विषयं प्रमुखतया उत्थापयिष्यति तथा च वक्ष्यति यत् तेभ्यः स्थानीयनिविदाकर्तृभ्यः कार्यं दीयते येषां पर्वतेषु कार्यस्य अनुभवः अस्ति।

जयरामठाकुरः मृषा वदति

पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षनेता च जयरामठाकुरस्य विषये पृष्ठः मुख्यमन्त्री अवदत् यत् सः गतदिवसे एव जयरामठाकुरेण सह दूरभाषेण वार्तालापं कृतवान्, सः च पत्रकारसम्मेलने वदति यत् अहं दूरभाषे न उद्धृतवान् इति। सः अवदत् यत् एतादृशे आपदसमये अपि जयरामठाकुरः मृषा वदति। सः स्वेन सह सम्भाषणसम्बद्धं स्वस्य दूरभाषविवरणं अपि दर्शयितुं शक्नोति। जयरामठाकुरं परामर्शं दत्त्वा मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् एषः आपदासमयः अस्ति तथा च एतादृशे समये सः जनसेवां कुर्यात् न तु राजनीतिः। सः अवदत् यत् अद्यापि सर्वकारेण राजनीतिं कर्तुं सार्धद्वयवर्षं अवशिष्टम् अस्ति किन्तु एषः एतादृशः समयः यदा जनानां साहाय्यं कर्तव्यं भवति। यदि जयरामठाकुरः पत्रकारसम्मेलनं न कृत्वा तेषु स्वजनस्य सेवां कृतवान् स्यात् तर्हि श्रेयस्करं स्यात्। सः अवदत् यत् सर्वे अधिकारिणः मण्डीमण्डले सन्ति, अतः उपायुक्तः जयरामठाकुरेण सह सम्पर्कं स्थापयितुं कथितम् अस्ति। तेभ्यः उदग्रविमानानि अपि प्रदत्तानि भविष्यन्ति।

कङ्गना जयरामेण सह वार्तालापं कुर्यात्

सांसद कंगनारणौत-इत्यस्य विषये पृष्ठे मुख्यमन्त्री अवदत् यत् कङ्गना रणौत यथाशीघ्रं जयरामठाकुरेण सह वार्तालापं कुर्यात् यतोहि जयरामठाकुरः क्रुद्धः भवति। सः अवदत् यत् सर्वे मिलित्वा सामान्यजनस्य साहाय्यं कुर्वन्तु यतोहि सम्प्रति हिमाचलप्रदेशः महति आपदि निबद्धः। खच्चरद्वारा जनानां कृते खाद्यान्नं प्रदत्तं भवति। सेनायाः हेलिकॉप्टर-यानानि स्थितानि सन्ति, ऋतुः स्वच्छः भवति चेत् एव ते साहाय्यार्थं प्रेषिताः भविष्यन्ति इति मुख्यमन्त्री अवदत्।

पेट्रोलसिञ्चनेन अग्निना दग्धः वनरक्षककुटीरः, वनमित्र तस्याः भ्राता च दिष्ट्या रक्षिताः

हिमसंस्कृतवार्ता: - राजगढ़म्। हिमाचलप्रदेशस्य सिरमौरमण्डले राजगढ़पुलिसः वनविभागस्य विश्रामगृहे वनरक्षककुटीरे च अग्निप्रहारं कृतवन्तं आरोपितं गृहीतमस्ति। इयं घटना जूनमासस्य २९ दिनाङ्कस्य रात्रौ हाब्बन-वन-श्रेण्याः ठाढ़ीधार-क्षेत्रे अभवत्। प्रारम्भिक अन्वेषणे एव अग्निः स्वतः एव न अभवत् अपितु ज्ञातैव प्रज्वलितः इति शङ्का आसीत्। अधुना एतस्याः शङ्कायाः पुष्टिः अभवत्। पुलिसाधीक्षकः वी.सी. नेगी अवदत् यत् वनविभागेन अद्यैव अस्मिन् एव क्षेत्रात् ३५ देवदारस्य खण्डाः प्राप्ताः आसन्, ये वनरक्षककुटीरस्य समीपे सुरक्षितरूपेण स्थापिताः आसन्। २९ जून दिनाङ्के रात्रौ नरेशकुमारः एतानि काष्ठानि चोरयितुम् अभिप्रायेण तत्स्थानं प्राप्तवान्। तस्मिन् समये कुटीरस्य अन्तः भ्रात्रा सह एका वनसखी बालिका सुप्ता आसीत्। अभियुक्तः मत्तः आसीत्, अन्तः जनानां उपस्थितिं ज्ञात्वा सः कुटीरे पेट्रोलं सिञ्चित्वा अग्निम् अयच्छत्। अग्निना वनमित्रकन्यायाः जागरणं जातम्, यस्मात् कारणात् भ्राता भगिनी च समये बहिः आगत्य स्वप्राणान् रक्षितुं समर्थौ अभवताम्। अस्यां घटनायां वनविभागस्य सम्पत्तिः महती क्षतिं प्राप्तवती अस्ति। राजगढ़पुलिसः आरोपी नरेशस्य विरुद्धं सर्वकारीयसम्पत्त्याः क्षतिं कर्तुं, हत्यायाः प्रयासः इत्यादिभिः सम्बद्धैः धाराभिः सह प्रकरणं पञ्जीकृतवान् अस्ति।

तकनीकीदृष्ट्या आग्रही क्षेत्रे कुशलकर्मचारिणः धारयितुं योग्यव्यावसायिकान् आकर्षयितुं च प्रतिस्पर्धात्मकवेतनसंरचनाः अत्यावश्यकाः सन्ति। अन्ये बहवः राज्यस्वामित्वयुक्ताः उपयोगिताः निगमाः च कार्यबलदक्षतां निर्वाहयितुम् एतादृशं संरेखणं कार्यान्वितवन्तः वा विचारयन्ति वा। अस्मिन् क्रमे राज्ये एषा प्रक्रिया आरब्धा अस्ति। वर्तमानस्य बोर्डवेतनपरिमाणस्य विस्तृततुलना भारतसर्वकारस्य वेतनमात्रिकायाः सह समानपदनमानां कृते कृता अस्ति।

केन्द्रस्य पंक्तौ विद्युत्मण्डलस्य कर्मचारिभ्यः वेतनमानं दातुं मार्गः प्रायः स्पष्टः,

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। केन्द्रस्य पंक्तौ राज्यविद्युत्मण्डलस्य कर्मचारिभ्यः वेतनपरिमाणं दातुं मार्गः प्रायः स्पष्टः अस्ति। पञ्जाबप्रदेशेन २०२० तमे वर्षे एतद् परिवर्तनं कृतम् आसीत् अधुना मण्डलस्य सुदृढीकरणार्थं निर्मितायाः मन्त्रिमण्डलस्य उपसमित्याः हिमाचलस्य कृते अपि एषः प्रस्तावः सज्जीकृतः अस्ति। अस्य अन्तर्गतं कर्मचारिणां वेतनमानं केन्द्रसर्वकारस्य भविष्यति, वृत्तिः हिमाचलसर्वकारस्य पङ्क्तौ एव करिष्यते। उपसमित्या आगामिनि मन्त्रिमण्डलसभायां अस्य प्रस्तावस्य अनुमोदनं प्राप्तुं अनुशंसितम् अस्ति। राज्यविद्युत्मण्डलस्य कर्मचारिणां वेतनपरिमाणस्य संशोधनं कर्तुं गच्छति। केन्द्रसर्वकारस्य पङ्क्तौ वेतनपरिमाणं एकरूपं कृत्वा योग्यतानुसारं वृत्तिं दातुं प्रस्तावः कृतः अस्ति। अधिकारिणः अवदन् यत् बोर्डकर्मचारिणां विद्यमानवेतनसंरचना केन्द्रसर्वकारस्य वेतनपरिमाणानुसारं (सप्तमकेन्द्रीयवेतन-आयोगानुसारं) संशोधनं कर्तव्यम् अस्ति। मण्डलस्य बहवः कर्मचारिणः केन्द्रसर्वकारस्य विभागेषु कार्यं कुर्वन्तः कर्मचारिणः इव एव उत्तरदायित्वं योग्यतया च सह कार्यं कुर्वन्ति। वेतनमापदण्डं एकरूपं कृत्वा समानतां मानकीकरणं च प्रवर्तयितुं एषः अभ्यासः आरब्धः अस्ति। सः अवदत् यत् शक्तिसदृशे

एचआरटीसी इत्यनेन हरितहाइड्रोजनबसयानानां चालनस्य सम्भावनायाः अन्वेषणं कर्तव्यम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुः हिमाचलपथपरिवहननिगमस्य अधिकारिभ्यः हरितहाइड्रोजनबसयानानां आरम्भस्य व्यवहार्यतां अन्वेष्टुं निर्देशं दत्तवान्। सः हिमाचलस्य आह्वानपूर्णं पर्वतीयक्षेत्रं दृष्ट्वा राज्यस्य जनानां कृते परिवहनसेवानां विस्तारं कर्तुं अधिकारिभ्यः निर्देशं दत्तवान्। निगमस्य उच्चस्तरीयसभायाः अध्यक्षतां कुर्वन् मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् एचआरटीसी राज्यस्य जनानां जीवनरेखा अस्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् २०२६ तमस्य वर्षस्य

मार्चमासपर्यन्तं २९७ टाइप्-१ विद्युत्-बसयानानि मार्गे चालयितुं शक्नुवन्ति। ३० प्रकार-२ विद्युत्-बस-वाहनानां क्रयणप्रक्रिया प्रचलति। पर्यावरणसंरक्षणे निगमस्य आत्मनिर्भरीकरणे च एतत् आधारस्तम्भं सिद्धं भविष्यति। सः हरितहाइड्रोजनबसयानस्य आरम्भस्य व्यवहार्यतां अन्वेष्टुं अधिकारिभ्यः अपि निर्देशं दत्तवान्। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारेण २०२६ तमस्य वर्षस्य मार्चमासपर्यन्तं राज्यं हरित ऊर्जां राज्यं कर्तुं लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति।

मुख्यमन्त्री अपकर्षयुक्तपास-आवेदनार्थं एकलबसपास-व्यवस्था, वास्तविकसमय-बस-निरीक्षण-व्यवस्था च विकसितुं निर्देशं दत्तवान्। सः डिजिटलप्रौद्योगिक्याः उपयोगं कर्तुं एचआरटीसी मुख्यालये ई-कार्यालयव्यवस्थां कार्यान्वितुं च निर्देशं दत्तवान् यत् उत्तमं कार्यं प्रभावी प्रबन्धनं च सुनिश्चितं भवति। सः अवदत् यत् शिमलामण्डलस्य टियोग इत्यत्र एचआरटीसी कार्यशाला स्थापिता भविष्यति। उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री अपि सभायां बहुमूल्यं परामर्शं दत्त्वा निगमस्य कर्मचारिणां भूमिकायाः प्रशंसाम् अकरोत्।

द्वितीयराजभाषायाः संस्कृतस्य उन्नयनाय 'संस्कृतभारती' संघटनस्य प्रतिनिधिमण्डलं मुख्यमन्त्रिणा पुष्करसिंहधामिना सह अमिलत्

हिमसंस्कृतवार्ता:- देहरादूनम्। संस्कृतभारती उत्तराञ्चलप्रान्तस्य संगठनमन्त्री गौरवशास्त्री, प्रान्तमन्त्री गिरीशतिवारी, कोषाध्यक्षः अंकितवर्मा च प्रदेशस्य द्वितीयराजभाषायाः संस्कृतस्य विकासं प्रति सम्बद्धानां विविधसमस्यानां समाधानाय च उत्तराखण्डराज्यस्य

माननीयमुख्यमन्त्रिणा पुष्करसिंहधामिना साकं मेलनं कृतवन्तः। प्रतिनिधिमण्डलेन संस्कृतशिक्षकाणां रिक्तस्थानानां शीघ्रं पूर्तिकरणं, संस्कृतविद्यालयेषु महाविद्यालयेषु च शिक्षकेषु विद्यमानसमस्याः च तासां नियमितं प्रभावशालि च सञ्चालनं करणीयमिति निवेदनं कृतम्। तदैव च राज्यसर्वकारस्य विविधविभागेषु द्वितीयराजभाषारूपेण संस्कृतभाषायाः व्यावहारिकप्रयोगः, संस्कृतशोधकार्येषु विशेषानुदानस्य प्रबन्धनं च प्रमुखरूपेण प्रस्तुतम्। मुख्यमन्त्रीमहोदयः प्रतिनिधिमण्डलस्य प्रस्तावान् श्रद्धया शृण्वन् उक्तवान् यत् संस्कृतभाषायाः संरक्षणविकासाभ्यां राज्यसर्वकारः पूर्णतया प्रतिबद्धः अस्ति, तद्विधि सर्वासं समस्याणां शीघ्रं समाधानं सुनिश्चयेत्ये इति। समं मुख्यमन्त्रिणा संस्कृतभारत्याः प्रयासाः, समर्पणं च प्रशंसितम्। एतेषां सकार्याणां कृते मुख्यमन्त्रीधामिनः सकारात्मकं आश्वासनं प्राप्य संस्कृतभारत्या तस्मै हार्दा कृतज्ञता आविष्कृता। व्यक्तं यत् उत्तराखण्डराज्यं शीघ्रं संस्कृतवाङ्मयस्य क्षेत्रे भारते आदर्शरूपेण प्रतिष्ठां लप्स्यते।

राजनीतिविज्ञानविभागे प्रस्तुतिपर्वः

हिमसंस्कृतवार्ता डॉ. निशिकान्तपाण्डेयः। कुमारभास्करवर्मसंस्कृतपुरातनाध्ययनविश्वविद्यालयस्य राजनीतिविज्ञानविभागे डेहिगिया, असमराज्यस्य शिवसागर-चराइदेवजनपदयोः चायबगानक्षेत्रेषु निवसत्सु आदिवासीजनजातीयस्त्रीणां स्वास्थ्यसुरक्षायाः अध्ययनम् इत्यस्मिन् विषये एतस्याः शोधप्रवृत्तेः सन्दर्भे, डॉ. पंकजकुमारशर्मा इत्यनेन मार्गदर्शकेन सह शोधप्रबन्धं सम्यक् प्रकारेण पूर्णं कृत्वा सफलतया समर्पितवती।

सा च गवेषणसमये दीर्घकालपर्यन्तं स्वविषयवस्तुनिष्ठं यथासम्भवं प्रामाणिकं च संशोधनकार्यं कृत्वा, तदनुकूलं विविधपत्रिकासु, सञ्चिकासु च अनेकानि शोधलेखरूपेण प्रकाशनानि सम्पाद्य अकादमिकजगत् प्रति स्वस्य महत्वपूर्णं योगदानं दत्तवती। तस्याः एषा शोधप्रवृत्तिः न केवलं स्त्रीस्वास्थ्यरक्षणस्य सामाजिक-सांस्कृतिकपरिप्रेक्ष्ये एकं महत्वपूर्णं आयामं उद्घाटयति, अपितु अनुसंधानक्षेत्रे आदिवासीसमुदायानां जीवनशैलिविशेषस्य यथार्थबोधनं च यथावत् प्रस्तौति।

क्रीडावार्ता:

इंग्लैंडदेशस्य कृते संयुक्तरूपेण जेमी स्मिथः तृतीयं द्रुततमं शतकं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: कृष्णाभारद्वाजः मण्डी। स्तोभरक्षकः फलकक्रीडकश्च जेमी स्मिथः अभ्यासक्रीडायां इंग्लैंडदेशस्य कृते संयुक्तरूपेण तृतीयं द्रुततमं शतकम् रचितवान्। भारतविरुद्धं क्रियमाणायां द्वितीयाभ्यासक्रीडायां ८० कन्दुकेषु शतकम् रचितवान्। इंग्लैंडदेशस्य कृते सर्वाधिकं द्रुततमं शतकं गिल्बर्ट जेसपः रचितवान् अस्ति।

अभ्यासक्रीडायां प्रथमतया बेन स्टोक्सः स्वर्णडकस्य उपरि बहिः अभवत्

इंग्लैंड देशस्य दलनायकः बेनस्टोक्सः गतदिवसे स्वर्णडकस्य उपरि टेस्ट क्रीडायां बहिः अभवत्। भारतस्य द्रुतकन्दुकप्रक्षेपकः मोहम्मदशिराजः स्टोक्सं बहिः कृतवान्

संयुक्तराष्ट्रसंघः सुरक्षाकारणात् ईरानदेशात् स्वस्य परमाणु-निरीक्षकान् पुनः आह्वयति

हिमसंस्कृतवार्ता:। संयुक्तराष्ट्रसंघस्य परमाणुसंस्था (अन्तर्राष्ट्रीयपरमाणु ऊर्जासंस्था IAEA) स्वस्यनिरीक्षकान् पुनः ईरानदेशात् स्वदेशम् आह्वयति। ह्यः ईरान देशात् निरीक्षकाणां दले सुरक्षितेन विद्यना (आस्ट्रिया) नगरे संस्थायाः मुख्यालये प्राप्तम् इति संस्थायाः (IAEA) कथनम् अस्ति।

गृहमन्त्री अमितशाहः विभिन्नराज्यानां मुख्यमन्त्रिभ्यः केन्द्रसर्वकारेण सर्वसम्भवं साहाय्यस्य आश्वासनं दत्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - गृहमन्त्री अमितशाहः गुजरात-हिमाचलप्रदेश-राजस्थान-उत्तराखण्ड-छत्तीसगढ-राज्यानां मुख्यमन्त्रिभिः सह भाषितवान्। एकस्मिन् सोशलमीडिया संदेशे श्रीशाहः अवदत् यत् आवश्यकता-वशात् जनानां कृते राज्येषु पर्याप्तसङ्ख्यायां एनडीआरएफ-इति राष्ट्रिय-आपदोद्धार-दलानि नियोजितानि सन्ति, आवश्यकतानुसारम् इतोऽपि अधिकानि दलानि प्रेषयितुं शक्यन्ते। मुख्यमन्त्रिभ्यः केन्द्रसर्वकारेण सर्वसम्भवं साहाय्यस्य आश्वासनं अपि दत्तवान्।

शारदालिपे: पठनपाठनसमापनात् “पाण्डुलिपिविज्ञानं प्रतिलेखनञ्च” कार्यशालायाः एकादशः दिवसः सुष्ठुतया सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता डॉ. निशिकान्तपाण्डेयः, कुमारभास्करवर्मसंस्कृत-पुरातनाध्ययनविश्वविद्यालये केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य सहयोगेन आयोज्यमानायाः “पाण्डुलिपिविज्ञानं प्रतिलेखनञ्च” इति विषयकायाः एकविंशतिदिनात्मिकायाः राष्ट्रियकार्यशालायाः एकादशः दिवसः गुरुवासरे गरिमायुक्तरूपेण सम्पन्नः जातः।

अस्य दिवसस्य संचालनदायित्वं विश्वविद्यालयस्य सर्वदर्शनविभागाध्यक्षः डॉ. रणजीत कुमार तिवारी-महोदयेन सुसम्पादितम्। दिनविशेषस्य प्रमुखशिक्षिका आसन् डॉ. विद्या सागी महोदया (प्रतिलिपिकर्त्री, वैदिकसंशोधनमण्डलः, आदर्शसंस्कृतशोधसंस्थानम्, पुणे)। तथा अद्य शारदालिपेः विशेषपाठनं कारितम्, यत्र प्रतिभागिनः शारदालिपेः स्वरूपं, लक्षणं, तथा च तस्य लेखनविधानं सूक्ष्मतया अधीतवन्तः।

डॉ. सागी-महोदया शारदालिपेः ब्राह्मीलिपिसंबन्धित्वं प्रकाश्य अवदत् यत् शारदालिपिः ब्राह्मीलिपेः विकासरूपा अस्ति, अतः तयोः मध्ये कश्चित् भेदः दृश्यते, किन्तु सादृश्यमपि वर्तते। अनेन कारणेन यः शारदालिपिं जानाति सः ब्राह्मीलिपिम् अपि अल्पकष्टेन

ज्ञातुं शक्नोति इति तथा प्रतिपादितम्। लेखनकाले ये काश्चन समस्याः सञ्जायन्ते तेषां समाधानमार्गा अपि स्पष्टीकृताः। अत्रैव सर्वेषां प्रतिभागिनां कृते मूल्याङ्कनरूपा परीक्षा अपि आयोजिता, यत्र सर्वे प्रतिभागिनः सम्यक्तया उत्तीर्णतां प्राप्नुवन्। डॉ. सागी-महोदयायाः पाठनस्य समापनदिवसः आसीत्। अतः समापनसत्रे विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः आचार्यः प्रह्लादः रा. जोशी-महोदयः, परीक्षानियंत्रकः डॉ. रणजीत कुमार तिवारी-महोदयः, तथा धर्मशास्त्रविभागाध्यक्षा डॉ. मैत्रेयी गोस्वामी-महोदया उपस्थित्य, डॉ. सागी-महोदयायां प्रति हार्दं धन्यवादं कृत्वा, तां प्रशस्तिपत्रेण च सम्मानितवन्तः।

समापनसमये कुलपतिना सर्वान् छात्रान् प्रति सप्रेम आशीर्वचनानि अपि प्रदत्तानि। सः सर्वान् प्रतिभागिनः श्लाघ्यतया अभिनन्द्य, तेषाम् उज्ज्वलं पाण्डुलिपिविज्ञान-संलग्नं भविष्यं प्रति शुभाशंसाम् अपि व्याहरत्।

एवं शारदालिपेः गूढार्थपठनेन एकादशः दिवसः शिक्षासम्पन्नतया सम्पन्नो जातः, येन कार्यशालायाः महत्वपूर्णता च गौरवञ्च सम्यगभि व्यक्तम्।

प्राचीननागरीलिप्याः अनुलेखनाभ्यासेन राष्ट्रियकार्यशालायाः द्वादशदिवसः सम्यगव्यतीतः

डॉ. निशिकान्तपाण्डेयः नलबारी, ०४ जुलाई २०२५ केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य सहयोगेन कुमारभास्करवर्मसंस्कृत-पुरातनाध्ययनविश्वविद्यालयेन आयोज्यमाना “पाण्डुलिपिविज्ञानं प्रतिलेखनञ्च” इत्यस्मिन् एकविंशतिदिनात्मके राष्ट्रियकार्यशालायाम् अद्य द्वादशदिवसः सफलतया सम्पन्नः। अस्य दिवसस्य संचालनं विश्वविद्यालयस्य सर्वदर्शनविभागाध्यक्षः डॉ.

रणजीतकुमारतिवारी-महोदयः सम्यक् रूपेण सम्पादितवान्। कार्यक्रमः विश्वविद्यालयस्य वेदाध्ययनविभागस्य शोधच्छात्रैः सम्पादितेन वैदिकमङ्गलाचरणेन शुभारम्भं प्राप्तवान्। दिनविशेषस्य प्रमुखशिक्षिका आसीत् डॉ. विनया क्षीरसागरमहोदया (मार्गदर्शकः, धरोहर फाउंडेशन, अध्यक्षचरा, डेक्कन महाविद्यालयः)। तथा अद्य पाण्डुलिपिविषये विशेषपाठनं सम्पादितम्। पाण्डुलिपेः इतिहासः, तस्य विकासक्रमः, लेखनविधिः, लेखनसम्बद्धाः नियमाः, लेखनोपकरणानि च विस्तरेण प्रतिपादितानि। विशेषतया भूर्जपत्रपाण्डुलिपेः ताडपत्रपाण्डुलिपेः च स्वरूपं भेदः च स्पष्टतया निरूपितः।

अनुलेखनविषयकं विस्तृतम् अवबोधनं अपि तथा प्रदत्तम्। अनुलेखनस्य विविधप्रकाराः, तस्य प्रक्रिया, तथा च तदर्थम् अपेक्षिताः कौशलानि इत्यादीनां विषये सूक्ष्मं निरूपणं कृतम्। तथा पुष्पिकायाः विवरणं प्रदाय तत्र कथं पाण्डुलिपेः तिथेः निर्धारणं क्रियते तत्प्रदर्शितम्। तत्र वर्णमालायाः अक्षराणामपि संख्यां निरूप्य वर्षस्य निर्धारणं भवति यथा - ‘क’ इति वर्षस्य कृते १ इति संख्या भवति। तत्र महोदया उक्तवती यत् कदाचित् लेखकस्य नामापि भिन्नशब्देन दीयते। तदनन्तरं सर्वे प्रतिभागिनः प्राचीननागरीलिप्या एकस्याः प्राचीनपाण्डुलिपेः अनुलेखनं स्वहस्तेन सम्यग्य सफलतां प्राप्तवन्तः। एवं कार्यशालायाः द्वादशदिवसः ज्ञानपूर्णतया च हस्तकौशलसंपन्नतया च सुफलितरूपेण व्यतीतः।

“लौकिकन्यायकोशः” “प्रसूतिवैराग्यन्यायः”

गर्भवत्याः प्रसूतिसमये वेदना भवति। अतः सा पत्या सह पुनः संगमं न करिष्यामि इति भावयेत्। तस्मिन् समये तस्याः मनसि प्रबलं वैराग्यं जायते। परन्तु अपत्योत्पत्त्यनन्तरं सर्वं सा विस्मरति। एवं कञ्चित्कालं यावत् वर्तमानस्य वैराग्यस्य विषये अयं न्यायः प्रवर्तते।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्

“एक पेड माँ के नाम” अस्माकं मातृभूमिं प्रकृतिं च प्रति अस्माकं सम्मानं समर्पणं च दर्शयति

“एक पेड माँ के नाम” अस्माकं मातृभूमिं प्रकृतिं च प्रति अस्माकं सम्मानं समर्पणं च दर्शयति इति प्रयासः। अस्य अभियानस्य उद्देश्यं मातुः नाम्ना वृक्षं रोपयित्वा स्थायिस्मृतिः निर्मातुं वर्तते, यत् न केवलं पर्यावरणस्य रक्षणं करिष्यति अपितु हरिततरस्य समृद्धस्य च भविष्यस्य निर्माणे अपि योगदानं दास्यति। माता प्रकृतिः च जीवनस्य मूलभूतः आधारः अस्ति तथा च अस्य उपक्रमस्य माध्यमेन वयं स्वदायित्वं निर्वहन्तः स्मः। “एक पेड माँ के नाम” इति अभियाने भागं ग्रहीत्वा मातुः कृते अविस्मरणीयस्मृतिः निर्मातुं वृक्षं रोपयन्तु।

वृक्षारोपणस्य सज्जता

वृक्षारोपणसमयस्य अनुकूलनं - वृक्षारोपणस्य इष्टतमः समयः मृत्तिकायां जलस्य उपलब्धतायाः उपरि निर्भरं भवति। ऋतुजलवायुयुक्तेषु क्षेत्रेषु वर्षाऋतुः प्रारम्भे एव वृक्षाः रोपनीयाः, यदा वर्षा नियमितरूपेण विश्वसनीया च भवति। एतेन वृक्षाः मृत्तिकायां गभीरं प्रविशन्तः मूलतन्त्राणां विकासाय अधिकतमं समयं प्राप्नुवन्ति, येन रोपणानन्तरं प्रथमशुष्कऋतुपर्यन्तं जीवितुं पर्याप्तं जलं प्राप्यते

जीर्णोद्धारस्थलस्य सज्जीकरणं -

विद्यमानानाम्, प्राकृतिकरूपेण स्थापितानां वृक्षाणां, अंकुरानाम्, रोपानां वा जीवितानां वृक्षाणां कृपानां रक्षणं कुर्वन्तु, एतत् सावधानं कुर्वन्तु यत् तूषैः निगूढं भवितुम् अर्हति इति लघुवृक्षस्य अंकुराः न त्यजन्तु। प्रत्येकस्य पादपस्य पार्श्वे उज्ज्वलवर्णीयं वेणुस्ताम्भं स्थापयित्वा प्रत्येकं पादपस्य परितः १.५ मीटर् व्यासस्य वृत्तात् तृणानि खनितुं फालकस्य उपयोगेन बहिः उत्खननं कुर्वन्तु अनेन श्रमिकाणां कृते वनपुनर्जन्मस्य प्राकृतिकस्रोताः अधिकं दृश्यन्ते, अतः ते तृणवृक्षस्य वा वृक्षारोपणस्य वा समये तेषां क्षतिं परिहरन्ति। रोपणदिनात् प्रायः १-२ सप्ताहपूर्वं तृणतृणानां सम्पूर्णं स्थलं स्वच्छं कुर्वन्तु (तृणमूलानि निष्कासयन्तु वा शाकनाशकस्य उपयोगं कुर्वन्तु) येन प्रवेशः सुदृढः भवति तथा च तृणवृक्षाणां (रोपितानां प्राकृतिकानां च) मध्ये स्पर्धा न्यूनीकर्तुं शक्यते